

שני"ת

משיב דבר

חלק ראשון. וחלק שני.

אשר השיב לשואליו בדבר ה' הלכה למעשה

רבינו הגדול הגאון האמתי המפורסם בכל קצוי ארץ זקן ויושב
בישיבת „עץ חיים“ הוולאזין כחמשים שנה רשכבה"ג גדול מרבן
שמו מו"ה נפתלי צבי יהודא ברלין זצלל"ה.
ר"מ ואב"ד הוולאזין בעל המחבר „העמק שאלה“ על השאלות
„העמק דבר“ על התורה.

בהוצאת אשת הגאון זצלל"ה ובניה.

זכעת יו"ל מחדש

בתוספת מפתחות על פי סדר הסימנים

ירושלים

שנת חמשת אלפים ושבע מאות ועשרים ושמונה לבי"ע

שו"ת משיב דבר

והוא תשובות להלכה למעשה אשר השיב לשואליו דבר ה' זו הלכה בכל מקצעות
שבתורה, ע"פ יסודות חזקים ומקורים נאמנים מש"ס בבלי וירושלמי, ומדברי
רבותינו הראשונים והאחרונים ז"ל אשר מפיהם אנו חיים, בראיות מוכיחות וברורות
ומגלה עמוקות להכריע בצדק היוצא מהם לדינא, ועוד יבוא בהספר הזה ענינים
ומאמרים הרבה נחוצים והערות יקרות בדברי רבותינו ז"ל האחרונים, כאשר עיניך
תחזינה בפנים הספר.

מאת רבינו הגדול הגאון האמתי אביר הרועים מאור הגולה, אשר קבץ
ורבין ועשה פעלים לתורה והעמיד תלמידים הרבה לאלפים בכל אפסי
ארץ, בקש"ת מו"ר נפתלי צבי יהודא ברלין זצלה"ה אב"ד ור"מ
בבית התלמוד הגדול ישיבת עין חיים דוולאזין כתמשים שנה.

ואלה הספרים אשר יצאו לאור הדפוס בחיי רבינו המחבר זצלה"ה:

(א) העמק שאלה, פירוש ובאור גדול על השאלות דרב אחאי גאון:
ראשית גבורתו (א) את מקורו הראה מש"ס בבלי וירושלמי ותוספתא ספרא ספרי ומכילתא
ומדרשי רז"ל. (ב) און והקר גירסאות ונוסחאות בראיות נכונות. (ג) הניף ידו לברר וללבן שיטות
עמוקות וסוגיות חמורות הנוגע לכל דברי השאלות, ואגבן העמיק והרחיב לשקול ולספור ולדקדק
באותיותיהן של רבותינו הראשונים ז"ל מפרשי הש"ס רש"י ותוס' וכו', ובפוסקים בה"ג ורי"ף ורמב"ם
וכו' והיוצא מהם לדינא ויישב תמיהות רבות ועצומות לאמתה של תורה.

(ב) העמק דבר, והרחב דבר, פירוש גדול על התורה:
בהעמק דבר הואיל להעמיק וליישב פשט הכתובים ע"פ דרשות חז"ל ולהוכיח כי אין בהם
שנויים חסרים ויתרים, ובינה בכמה מקראות להוציא מהם אהבת התורה ויראת ה' מהורה.
ובהרחב דבר ירחיב הדברים במקראות נ"ך ובדברי חז"ל ודרושים יקרים אשר יסתעפו
מפירוש העמק דבר.

(ג) רנה של תורה, פירוש על שה"ש בדרך ארוכה וקצרה, בו יבואר כי השיר הקדוש מיוחד ביהוד
על אהבת ה' לישראל ע"י עיונה של תורה, ונלוה אליו מאמר יקר בשם שאר ישראל.

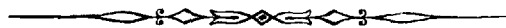
(ד) אמרי שפר, פירוש יקר על הגדה של פסח.

ועוד השאר אחריו ברכה הרבה כת"י: פירוש נחמד על הספרי באריכות גדול וכבירור כמה

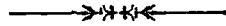
הלכות, בונה יסודותיו ע"פ דברי הראשונים ז"ל:

חידושים על כל הש"ס בקובצים מיוחדים על כל מס' ומס' אשר כולן נאמרו ונשנו בישיבת

עין החיים, עומדים לדפוס כאשר יעזור ה'. ועוד כמה כת"י יקרים ומסולאים מפז:

הקדמת הגאון המחבר זצ"ל.

הגנני מוציא לאור הדפוס בעזר ה' שו"ת שזכיתי להשיב דבר ה' זו הלכה למעשה למי ששאל ממני. ובאשר לא היה בדעתי בשעה שכתבתי איזה תשובה להוציא לאור הדפוס ולעשות מזה חבור והלכה בישראל גם לאחר מותי. ע"כ לא הארכתני כי אם לפי צורך הענין, רק אחר שזקנתי ושכתי ונדכיתי ביטורין בעוה"ר כי אחזני השבץ בחצי גופי השמאלית, ובאתי לפ"ק ווארשא המעמירה להתרפאות בקרב אנשי שם עושי חסד וצדקה כהררי אל אשר בקרבה. והרבה מהם מתעסקים עמדי בפרנסתי. המקום ית' יזכרם לטובה וישלם להם גמולם לכל איש כפי פעלם. והמה המתעסקים עמדי השיאוני ויכלו לי, להוציא התשובות לדפוס. ואם כי לא עצרתי כח בחליי לחזור ולעיין בכל התשובות אם יצאו מת"י כהוגן, וגם כי הרבה מהם כתבתי בעודני צעיר לימים. ולבא דאינשי וכמו (כרב אשי) כריש פרק הזהב דנשתנה דעתו והסכמתו בימי זקנותו מאשר החליט בימי נעוריו. ומה תאמר נפשי לבטוח על דעת נעוריי, ויד עניי הדעת אנן. אבל מה אעשה ואין בי כח עתה לזה. הגנני קורא שם הספר **משיב דבר**. והגנני מחזיק טובה להמסייעים להוציא לאור. המקום יתברך ירים קרנם ויאיר עינם בעסקיהם ובכל צביונם. וככה יבורכו כל אשר יהיו לי בעזר ההדפסה המרובה הלזו. והגנני מחלה בזה פני ה' אשר היה עמדי להוציא הרבה ספרים ולהגדיל תורה בישיבה הק' **דוולאזין** שישמרני ויזכני להוציא הלכה למעשה לאור האמת. כי היא ההכלית והחותמת. הגנני הכואב ומצפה לישועה הבא עה"ח יום ה' לסדר והזרתם את בני ישראל. שנת תרנ"ג לפ"ס.

נפתלי צבי יהודא בא"א מו"ה יעקב ברלין ז"ל.

התנצלות מהמביאים לביה"ד.

מפאת כי השו"ת נדפסו, אחר שנסתלק הרב הגאון המחבר וצוק"ל, לכן לא שמרנו לדייק היטב בתארי הכבוד כאשר נכתבו בפנים התשובות, מפני אהבת הקצור, ואת הרבנים הגאונים הסליחה. וכן מצאנו גם פה מקום להעיר כי רק מפני מהירות ההדפסה, נפלו שגיאות אחרות, והם יהיו מתוקנים כלוח המעות שבסוף הספר.